

PREGLED

o prometu in uspehu za čas od dne 31. avgusta 1904. do dne 31. decembra 1905.

Poslovno leto	V teku leta										Koncem poslovnega leta															
	novih za- družnikov	vplačanih deležev		novih vla- gateljev	vloženo		novih dol- žnikov	danih posojil		zadružnikov	deležev		vlagateljev	vlog		dolžnikov	posojil		čistega dobička		za dobre namene določeno		rezerva			
		K	v		K	v		K	v		K	v		K	v		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
1904	60	2859	64	12	9595	59	20	11120	06	60	2859	64	12	9595	59	20	11051	58	58	96	10	—	146	70		
1905	109	3349	88	30	62065	03	109	63738	95	169	6209	52	41	58045	21	119	65046	02	1619	26	250	—	651	77		

Filozof brez kruha.

»Naš List« pravi o ljudskošolskem učitelju, da je filozof brez kruha. Zakaj? Njegova izobrazba mu daje pravico, da bi se imenoval inteligentnega človeka — njegova plača pa ga postavlja med bedne proletarce. Politični uradniki, inženjerji, davčni inspektorji, geometri... zaslužijo s komisijami več kakor znaša njih plača; okrajni in živinozdravniki si prislužijo postrani še toliko, da dosega njih letna dohodnina plačo svetnikov; finančni uradniki prejema visoke remuneracije — samo učitelj ne dobi ničesar.

Neštetokrat že so se zavzeli slovenski učitelji za izboljšanje svojih plač. Nazadnje so prišli nekateri izmed njih zaradi tega v disciplinarno preiskavo.

Nadalje piše »Naš List«: V službo učiteljev se je postavljala tudi slovenska politika z enostavnim namenom, pridobiti s tem slovensko učiteljstvo v svoj tabor. Ali ona ni le ničesar dosegla, ampak sploh učiteljstvo pustila na cedilu. Odkritosrčnost in ljubezen do učiteljskega stanu objasnjuje tudi zadnji nastop Slovenske Ljudske Stranke v kranjskem deželnem zboru. Tudi nastop slovenske liberalne stranke je pokazal, kje je resnost in kje je ni.

Morda edini slovenski politik, ki razumeva in je prepričan o naših žalostnih razmerah — po svoji lastni izkušnji — je goriški odvetnik dr. Tuma, in prav zaradi tega se ne smemo čuditi, če je imelo učiteljstvo v goriškem deželnem zboru izmed dveh tucatov poslancev le njega na svoji strani. Tu, kakor povsodi, so se izgovarjali, da primanjkuje denarja. Če glasujejo slovenski poslanci v dunajskem parlamentu za nove kanone in puške, in se nikdar ne vprašajo, odkod vzeti te milijone, potem je izgovor slehernega, da ni za poboljšanje učiteljskih plač potrebnega denarja, naravnost zloben ali pa primanjkuje dotičnemu vsake razsodnosti. Če vidijo slovenski politiki možnost povišanja rekrutov, morajo uvideti tudi, da je treba nemudoma povišati plače učiteljstvu. Rekrute potrebujejo le nekateri visokostojeci v državi, recimo ena famulija, učitelje pa potrebuje ljudstvo.

Vse sili proč od učiteljskega stanu. Komaj napravi učiteljski maturo, že išče službe pri železnici, pošti ali kjer že, zakaj nihče noče prostovoljno v pregnanstvo. Kdor le more — in med temi so navadno intelektualno jako visoko stoječi. Zato ni čuda, če pomanjkuje danes slovenskih učiteljev, zakaj kdor količkar more, se odtegne žalostni usodi, ki je zvezana s slovenskim učiteljem, in tudi če prihaja ta

administrativnim potom. Kdo pa je še danes tako naiven, da bi šel iz samega idealizma za nekaj kron na mesec v Pont prepevat Ovidove žalostinke? Edino tisti, ki je prisiljen.

In vendar, ali ni učiteljski stan najdragocenejši za slovenski narod? Kdo vzgaja ljudstvo, kdo mu prinaša prvi prosveto — če ne ljudskošolski učitelj? Če ne iz zgolj človekoljubnih ozirov, bi pa bila z nacionalnega stališča že davno naloga slovenskih politikov, da nam ne obljublajo le svoje simpatije, ampak to tudi dejanski pokažejo. Ljudskošolski učitelj bi moral biti steber slovenskega naroda, prebuditelj in dramitelj svojega ljudstva. On pozna najbolj potrebe in dušo našega naroda; v učiteljih bi morala imeti res slovenska politična stranka temelj svoje organizacije. Dosedanja slovenska politika pa je pokazala, da ji ni na tem stanu, da je ona neprijatelj učiteljstvu prav kakor svojemu narodu.

Učitelj ki mu je podeljeno najdražje, kar more imeti kak stan, vzgoja svojega naroda, je danes preziran. Slovenska politika smatra učiteljstvo kot nekaj notwendiges Übel, s katerim mora računati; učiteljstvo ji je le sredstvo v dosego svojega namena, ne pa samonamen.

Iz slovanskih pedagoških časnikov.)

Priobčuje — b —

Duh podvzetnosti in naša šola.

»Posel z Budče«, eden najnaprednejših českich učiteljskih listov, neustrašljiv bojevnik na polju prosvete, prinaša pod gornjim naslovom članek, ki ga smatram vrednim, da se seznanimo z njim tudi naše učiteljstvo. Prevel se ga dobesedno iz češčine. Slovenskemu učiteljstvu prepuščam, da zamenja češke razmere z našimi. Tudi o poslednjih velja to, kar o prvih; samo mi smo še bolj v temi, in nemara koprnimo še bolj po luči kakor češki naši tovariši.

* * *

Dr. Braf je nedavno predaval v Kolinu o narodnem gospodarstvu v narodnih šolah ter poudarjal, da primanjkuje češkemu človeku predvsem podvzetnosti.

Dejal je, da trdijo, da nimamo talenta za trgovino, toda ne upoštevajo dedičnih hib niti dedične sposobnosti. Vsi me-

*) Pod tem naslovom bomo priobčevali odslej iz slovanskih pedagoških časnikov članke, razprave i. t. d., ki sodimo o njih, da bodo zanimali tudi naše naročnike.

Uredn.